

# TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUKSEN 2024 VASTINEET

# TALOUDEN ARVIOINTIA

## TARKASTUSLAUTAKUNNAN HUOMIOT

- Verotulot jatkoivat vähenemistään, kaikkiaan 4,217 M€ edellisvuodesta.
- Vihdin työttömyysaste on koko valtakunnan lukuun verrattuna hyvällä tasolla.
- Toimintakulujen kasvu oli viidenneksi suurinta Uudellamaalla. Perusteluna tilinpäätöksessä on mainittu mm. TE-palveluiden siirtyminen kunnalle, henkilöstö kulut, poissaolot, palveluiden ostot, energian ja tarvikkeiden ostot.

## VASTINE

- Vastaukset verotulojen kehitykseen löytyy tilinpäätöksestä. Sote-uudistuksen takia vuodelle 2023 kertyi ns. poikkeuksellisen suuri verohäntäkertymä, joka ei enää näy vuodelle 2024, joka selittää kunnallisverojen vähenemään. Yhteisöveron tuotto tippui 19,15 prosentilla vuoteen 2023 verrattuna. Pudotusta selittää kansantalouden heikko tila mm. BKT:n volyymin arvioidaan pienentyneen 0,5 prosenttia. Kiinteistöverot nousivat noin 12 prosenttia johtuen pääosin vuoden 2024 alussa voimaan astuneesta kiinteistöverolain muutoksesta, jossa maapohjan yleinen kiinteistöveroprosentti eriytettiin yleisestä kiinteistöveroprosentista ja sen vaihteluvälin alarajaa korotettiin 0,93 prosentista 1,30 prosenttiin. Myös kiinteistöveron rakennuskustannusindeksin nousun aiheuttama rakennusten jälleenhankinta-arvojen korotus 2,1 prosentilla kasvatti omalta osaltaan kiinteistöveron tuottoa vuonna 2024. Muutettuun talousarvioon 2024 verrattuna verotulot kehittyivät odotettua paremmin johtuen mm. ennakoitua paremmasta ansiotulojen kehityksestä. Huomioitavaa on kuitenkin että vuoden 202 aikana tehtiin verotuloihin -200 000 euron talousarviomuutos.
- Toimintakulujen kasvua selittää Uudemaan ja koko Manner-Suomen kuntiin verrattuna myös palvelurakenteeseen tehdyt muutokset mm. Etelä-Nummelan koulukeskus sekä ELYn joukkoliikenteen ja kulttuurikeskus Kultsan aloitus.
- Vihdin työttömyysaste on jatkanut laskuaan alkuvuoden aikana ja kehittynyt valtakunnallisiin lukuihin verrattuna hyvin.
- Vihdin työttömyysaste laski 2025 tammikuun 9,5%:sta 2025 toukokuun 8,8%:iin. Samaan aikaan työttömyys laski Uudellamaalla ainoastaan 11,9%:sta 11,8%:iin. Heinäkuun lukujen mukaan työttömyys on jälleen nousussa, mutta Vihdin työttömyysaste on selvästi alle Uudenmaan keskiarvon (Uusimaa 13,8%, Vihti 9,9%).

# HENKILÖSTÖ

## TARKASTUSLAUTAKUNNAN HUOMIOT

- Kunnan henkilöstöjohtamisessa on otettu selkeitä edistysaskeleita, mikä on hienoa! On tärkeää jatkaa henkilöstön työhyvinvointia tukevia toimenpiteitä sekä varmistettava, että Vihdin kunta luo hyvät edellytykset henkilöstön hyvinvoinnille, että yhteistyö työyksiköiden välillä on sujuvaa ja että henkilöstöä kohdellaan reilusti ja tasapuolisesti. Työhyvinvointikyselyn tulokset on huomioitava kehitystyössä.
- Esihenkilöiden esihenkilötyön osaamiseen panostaminen koulutuksen kautta sekä henkilöstöohjelman täytäntöönpano näkyvät toivottavasti jatkossa koko kunnan henkilöstön parempana hyvinvointina.
- Sairaslomissa huolestuttavaa pidempien sairauslomien määrän kasvu suhteessa edelliseen vuoteen, jota kuitenkin osittain selittää hoitoon pääsyn vaikeutuminen/hitaus. Lyhyiden poissaolojen määrä on lähtenyt laskuun verrattuna edellisiin vuosiin, mutta vielä on matkaa vuoden 2021 lukuihin, erityisesti sivistys- ja hyvinvointipalvelujen puolella.

## VASTINE

- Työhyvinvointipulsseja toteutetaan kaksi kertaa vuodessa esihenkilöille
- Työhyvinvointikyselyn tuloksia hyödynnetään työyksikkökohtaisissa kehittämissuunnitelmissa, jotka esihenkilöt ovat tehneet
- Esihenkilöiden kouluttaminen sisäisesti kuukausittain henkilöstöohjelman mukaan tehdyn ohjelmarungon mukaisesti, näin pyritään varmistamaan henkilöstöohjelman jalkauttaminen
- Kunnassa on jatkettu esihenkilövalmennuksien toteuttamista ja käynnissä on parhaillaan kaksi ryhmää, joissa on yhteensä 30 kunnan esihenkilöä.
- Meillä on työntekijöiden keskuudessa muutamia pitkiä poissaoloja, jotka ns nostavat poissaolojen määrää tilastollisesti. Nämä ovat kuitenkin hyvin työterveyshuollon ja työhyvinvointikoordinaattorin tiedossa.

# HENKILÖSTÖ

## TARKASTUSLAUTAKUNNAN HUOMIOT

- Lähtövaihtuvuus vaikuttaisi tasoittuneen, mutta vakinaisen henkilöstön vaihtuvuus on edelleen turhan suurta
- Psykkisistä syistä johtuvien sairaslomien määrä on kasvanut runsaasti, olisi tärkeää tehdä tarkempaa kartoitusta tilanteesta ja mahdollisista taustasyistä
- Työturvallisuusilmoitusten taustat (etenkin väkivaltatilanteiden osalta) tulisi tutkia huolella ja pohtia keinoja joilla niitä saataisiin vähennettyä (resursointi- ja koulutustarpeet)
- Raportointiin olisi hyvä sisällyttää mukaan kokonaishenkilöstön osuus sekä prosenttiluvut, jotta vertailtavuus eri vuosien välillä olisi helpompaa

## VASTINE

- Esihenkilöiden tulee jatkossakin kiinnittää huomiota uusien työntekijöiden perehdytykseen ja kuntatasoisesti ollaan selvittelemässä mahdollisen perehdytysohjelman käyttöönottoa
- Lyhytterapian käyttöä on jatkettu sekä on tarjottu muita tukikeinoja psyykkisistä syistä johtuviin sairauspoissaoloihin
- Työntekijöiden on huomattu kaipaavan esihenkilön tukea ja tätä on pyritty huomioimaan
- Tällä hetkellä on lasten ja nuorten häiriökäyttäytyminen yleisesti lisääntynyt, jotta kuntatasolla voisimme vastata paremmin lisääntyneeseen tarpeeseen voisi turvallisuusasiantuntijan palkkaaminen olla yksi vaihtoehto

# ASUKASLUVUN KEHITYS

## TARKASTUSLAUTAKUNNAN HUOMIOT

➤ Asukasluvun pientyminen on miltei pysähtynyt, mikä on lievä positiivinen merkki verrattuna kahteen edelliseen vuoteen

## VASTINE

- Vihdin asukasluku laski edellisen vaalikauden aikana 380 hengellä.
- Asukasluvun kääntämiseksi kasvuun on elinvoiman palvelukeskuksen johdolla valmisteltu Kasvuohjelma vuoden 2024 aikana
- Vuoden 2025 heinäkuun loppuun mennessä Vihdin kunnan asukasluvun kasvu on 74 henkilöä. Tulevissa elokuun luvuissa todennäköisesti nuorten muutto opiskelupaikkakunnille laskee asukaslukua.

# VEROPROSENTIN KEHITYS

## TARKASTUSLAUTAKUNNAN HUOMIO

➤ Vihdin veroprosenttia laskettiin ensimmäistä kertaa todella pitkään aikaan, lasku oli 0,06 prosenttiyksikköä (poislukien valtakunnallinen muutos hv-alueiden aloittaessa)

## VASTINE

- Olemassa olevan tietämyksen mukaan Vihdin kunnan historian aikana verotuloprosenttia laskettiin ensimmäistä kertaa. Huomioitavaa on kuitenkin koko julkisen talouden ja valtiontalouden tasapainotustoimenpiteet. Kevään 2025 Kuntatalousohjelman painelaskelmien mukaan laskennallinen kunnallisveroprosentin korotustarve kuntakokoluokassa 20 001 – 40 000 asukasta on tuleville vuosille on noin 1,0-1,2% luokkaa. Veroprosentin pitäminen nykytasossa tai laskeminen edellyttää uusia tasapainotustoimenpiteitä.

# KUNNAN KONSERNI JA TYTÄRYHTEISÖT

## TARKASTUSLAUTAKUNNAN HUOMIOT

- Nummelan Aluelämpö Oy:n perimät korkeat lämpömaksut ovat aiheuttamassa kaukolämmöstä luopumista
- Kaarikeskussäätiö on aloittanut hoivakodin rakentamisen Vihdin kirkonkylään
- Rosk'n Roll keskitetty jätehuolto aiheuttaa ajoittain keskustelua ja muutosajatuksia

## VASTINE

- Kunta on enemmistöomistajana pyrkinyt omilla toimenpiteillä edistämään Nummelan Aluelämmön mahdollisuuksia asiakkailta perittävän kaukolämmön hinnan laskuun. Toimenpiteiden johdosta Nummelan Aluelämpö on pystynyt laskemaan hintojaan vuodelle 2025.
- Rosk'n Roll pyrkii pitämään toiminnan kannattava ja jätepisteiden määrä vaikuttaa kannattavuuteen. Rosk'n Roll pyrkii kehittämään pienempiä kierrätysjärjestelmiä kuluttajien käyttöön, kuten monilokeropalvelu.
- Hankintalain uudistus voi estää Rosk'n Rollin toiminnan nykymuodossa.

# VIHDIN VESIHUOLTOLAITOS

## TARKASTUSLAUTAKUNNAN HUOMIOT

- Vesihuoltolaitoksella ja samalla Vihdin kunnalla on edessä merkittäviä investointeja ja päätöksiä lähivuosina
- On ilmeistä, että Siuntio vastustaa Nummelan uutta puhdistamoa voimakkaasti. Yhdessä ELY-keskuksen tekemien huomautusten kanssa voi jopa arvioida hankkeen olevan vastatulessa

## VASTINE

- Vesihuoltolaitoksen investoinnit ovat merkittäviä, vaihtoehtoina on uusi jätevedenpuhdistamo tai siirtolinja HSY:n puhdistamolle. Molemmat ratkaisut vaativat merkittävät investoinnit.
- Vihdin kunta on saanut AVI:sta kielteisen ympäristölupapäätöksen Etelä-Nummelan uudelle jätevedenpuhdistamolle. Kunta on jättänyt päätöksestä valituksen Vaasan hallinto-oikeuteen. Valituksen käsittely tulee siirtämään ison investoinnin toteutumista parilla vuodella eteenpäin.

# INVESTOINNIT

## TARKASTUSLAUTAKUNNAN HUOMIOT

- Investoinnit olivat suuret, nettona huomattavasti suuremmat kuin edellisenä vuonna, joka olikin poikkeuksellinen suuren tonttikaupan vuoksi
- Investoinnit toteutuivat jokseenkin suunnitellun suuruisina, mikä on sentään myönteistä kehitystä investointien suunnittelun ja ennakkoinnin osalta
- Investoinnit tulevat jatkumaan merkittävinä tulevina vuosina, koostuen mm. Nummelan vedenpuhdistusratkaisun uusimisesta, mahdollisesta Länsiradasta ja sen ympärille rakennettavan infrastruktuurista sekä uimahallin mahdollisesta uusimisesta – onkin todennäköistä, että investoinneissa joudutaan tekemään valintoja ja aikatauluttamaan niitä pitkälle 2030 luvulle

## VASTINE

- Kuntaympäristöpalvelut tekee jatkuvaa investointisuunnittelua ja priorisointiharkintaa, että määrärahat tulevat käytetyksi järkevästi.
- Investointien toteutuskertymään vaikuttaa omat henkilöstöresurssit ja myös ostettujen suunnittelu- ja valvontapalvelujen toimivuus.
- Investointeja on pakko jaksottaa myös pätevän henkilökunnan saatavuusongelmien vuoksi. Vaikeasta taloustilanteesta huolimatta erityisesti yhdyskuntatekniikan osaajista on puutetta.

# HAVAINTOJA TALOUSHALLINNON PROSESSEISTA

## TARKASTUSLAUTAKUNNAN HUOMIOT

- Osana vuoden 2024 talousarvion toimeenpano ohjetta kunnanhallitus määräsi 15.1.2024 palvelukeskukset tekemään riskikartoitukset. Riskikartoitus saatiin valmiiksi vuoden 2025 tammikuussa
- Myös riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan periaatteet päivitettiin ja ne hyväksyttiin vuoden 2025 maaliskuussa
- Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tilanne on parantunut vuoden aikana merkittävästi
- Jatkossa riskikartoitus tehdään vuosittain talousarvion yhteydessä
  - Edellinen riskikartoitus oli vuodelta 2014

## VASTINE

- Osana uusia ohjeistuksia riskienhallintaa on tarkoitus kehittää sekä ylläpitää, jotta tehdyt riskikartoitukset eivät vanhene

# HAVAINTOJA TALOUSHALLINNON PROSESSISTA

## TARKASTUSLAUTAKUNNAN HUOMIOT

- Erityisenä huomiona voidaan nostaa, että kunnan tilinpäätös ei valmistunut aikataulussa
- Taseessa oli virheitä minkä vuoksi tilintarkastaja ei pystynyt tekemään tarkastustaan aikataulussa
- Tästä tarkastuslautakunta antaa huomautuksen kunnan taloushallinnolle

## VASTINE

- Tilintarkastaja pystyi tekemään tilinpäätöksen ajallisesti oikein. Huomiona oli, että hän suositteli tilinpäätöksen uudelleen käsittelyä, joka käsiteltiin KH 28.4.2025 § 102. Kyseessä oli virhe, jossa vuoden 2023 taseen vertailutietoihin oli jäänyt vuoden 2022 tiedot. Kyseessä on inhimillinen erehdys, eikä virhe vaikuttanut vuoden 2024 lukuihin eikä vaarantanut kunnan toimintaa tai taloutta. Läpinäkyvyyden ja tilintarkastajan suosituksen takia tilinpäätös vietiin uudelleen kh:n käsiteltäväksi eikä korjattu asiaa teknisenä korjauksena.

# VIHDIN KUNTASTRATEGIAN 2022-2025 VÄLIARVIOINTI

## TARKASTUSLAUTAKUNNAN HUOMIOT

- Toiminnalliset tavoitteet näyttävät toteutuneen varsin hyvin, mutta isossa kuvassa edistyminen vaikuttaa hitaalta ja strategiset mittarit heikolta, joten tavoitteet eivät ole kovin hyvin kytköksissä strategiaan
- Strategiset tavoitteet tulevat täyttymään strategiakaudella varsin huonosti, sen voi tarkastuslautakunta näin viimeisessä tarkastuskertomuksessaan todeta – uuden strategian luonti on jälleen kerran vaativa tehtävä, ja on mietittävä myös tavoitteiden toteutettavuutta ja realistisuutta, jotta uskottavuus strategiaan ja sen toteuttamiseen säilyy. Strategia on keskeisesti myös tarkasti mietitty joukko keinoja, joilla visioon päästään, sen vuoksi strategiassa tulisi miettiä enemmänkin niitä keinoja, kuin pelkkää visiota ja sen saavuttamisen mittareita

## VASTINE

- Uuden strategian laadinnassa on kiinnitetty erityistä huomiota siihen, että päämäärien määrää supistettaisiin priorisoinnilla, tavoitteiden realistisuutta arvioitaisiin kriittisemmin ja strategian aikajännettä pidennettäisiin kahden valtuustokauden pituiseksi. Toimenpiteillä on haluttu tukea uuden strategian toimeenpanoedellytyksiä.
- Vuosien 2022-2025 strategian toimeenpanon arvioinnissa ei saisi unohtaa strategiakaudella tulleita onnistumisia, jotka ovat olleet strategian päämäärien mukaisia mutta jotka eivät ole suoraan heijastuneet käytettävään mittariin tai vaikuttavat siihen pitkällä aikavälillä.

# HYVINVOIVAT VIHTELÄISET

## TARKASTUSLAUTAKUNNAN HUOMIOT

- Mittareiden valossa kehitystä ei ole juuri tapahtunut strategiakauden aikana, joissakin mittareissa muutokset hyvään suuntaan edellisenä vuonna ovat kääntyneet jälleen huonommiksi
- Arviot toteutumasta vuonna 2025 ovat huomattavan epärealistisen toiveikkaita – ei voida pitää uskottavana, että mainitut tavoitteet TEA-viisarin ja HYTE-kertoimen osalta toteutuisivat vuoden 2025 aikana

## VASTINE

- Vihti on aktiivisen ihmisen koti. Tarjoamme modernit liikuntapaikat ja mahdollistamme liikkumisen lähiluonnossa. Kannustamme vihtiläisiä aktiiviseen elämäntapaan sekä terveydestä ja hyvinvoinnista huolehtimiseen. Monipuoliset taide- ja kulttuuripalvelut tukevat kunnan elinvoimaisuutta ja kuntalaisten hyvinvointia.
- Kuntastrategia on luotu tilanteessa, jossa HYTEkerroin on Vihdissä ollut reilusti koko maan tasoa paremmalla tasolla, ja tavoitteena on ollut korottaa lukemaa edelleen. Tällä hetkellä Vihti on HYTE-kertoimen osalta koko maan vertailussa noin keskitasolla. Tutkihallintoa.fi mukaan koko maassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen käytetään vuodessa keskimäärin 673e/asukas ja Vihdissä 443e/asukas. Syksyn 2025 HYTEneuvottelut hyvinvointialueen kanssa keskittyvät HYTE-indikaattoreiden yhdyspintoihin.
- TEA-viisarin indikaattorit muuttuvat tiedonkeruusta toiseen, joten viisarin lukemaa on vaikeaa optimoida. TEA-viisarin eri osalueiden tuloksia seurataan kunnassa aktiivisesti ja pyritään parantamaan niitä mahdollisuuksien mukaan.

# VASTUULLINEN TALOUDENPITO

## TARKASTUSLAUTAKUNNAN HUOMIOT

- Vuosi 2024 oli taloudellisesti parempi kuin odotettiin, toki merkittävästi huonompi kuin edellinen vuosi – Vihdin talous seuraa yleistä kuntien taloustrendiä ja tulevat vuodet tulevat olemaan haastavia
  - Talousraportoinnissa ja –ohjauksessa on edelleen paljon parantamista
    - Mittareiden huonoa toteutumista mm. Kuntamaiseman käyttöön saamisessa perustellaan organisaatiomuutoksella, joka edellytti muutoksia näkymiin – perustelu on lähtökohtaisesti hyväksyttävä, mutta muutosten toteuttamisen hitaus organisaatiomuutoksen jälkeen on huolestuttavaa myös jatkoa ajatellen
    - Tilinpäätöksessä oli virheitä, joita korjattiin vielä toukokuussa, eikä tilintarkastusta voitu viedä loppuun alkuperäisen aikataulun mukaisesti

## VASTINE

- Tilintarkastaja pystyi tekemään tilinpäätöksen ajallisesti oikein. Huomiona oli, että hän suositteli tilinpäätöksen uudelleen käsittelyä, joka käsiteltiin KH 28.4.2025 § 102. Kyseessä oli virhe, jossa vuoden 2023 taseen vertailutietoihin oli jäänyt vuoden 2022 tiedot. Kyseessä oli inhimillinen virhe, eikä virhe vaikuttanut vuoden 2024 lukuihin eikä vaarantanut kunnan toimintaa

# HELSINGIN SEUDUN KASVUKUNTA

## TARKASTUSLAUTAKUNNAN HUOMIOT

- Asukasluvun muutos ja nettomuutto olivat lähellä nollaa, mikä on sentään lievä parannus aikaisempiin vuosiin
- Teoissa korostuu Länsiradan merkitys Vihdille, mikä onkin varmasti tärkein yksittäinen vaikuttava asia tulevaisuudessa ja samalla toteutuessaan Vihdin merkittävin investointi
- Länsiradan toteutus jakaa voimakkaasti mielipiteitä – Vihdissä kuitenkin kannatus päättäjien keskuudessa on osakaskunnista suurinta
- Päätös radasta Vihdin osalta jää seuraavalle valtuustolle

## VASTINE

- Vuoden 2025 heinäkuun loppuun mennessä Vihdin kunnan asukasluvun kasvu on 74 henkilöä. Tulevissa elokuun luvuissa todennäköisesti nuorten muutto opiskelupaikkakunnille laskee asukaslukua
- Länsiradan toteutuksessa käydyt neuvottelut ovat olleet erittäin hitaat ja neuvotteluja on käyty ministeriöiden kanssa lokakuussa 2023. Nykyisen arvion mukaan Länsirata tulee päätettäväksi kuntiin marraskuussa 2025. Edellytyksenä on, että valtio saa viimeisteltyä päätöksenteon edellyttämän osakassopimuksen.

# KOTI YRITYSELÄMÄLLE

## TARKASTUSLAUTAKUNNAN HUOMIOT

- Yrittäjien tyytyväisyydessä on tapahtunut parannusta, mutta siinäkin jäädään kauas tavoitetasosta
- Työpaikkojen määrä putosi merkittävästi – varmasti yleisellä työllisyystilanteella on ollut tähän merkittävin vaikutus, siltikin tavoitetaso on hyvin kaukana
- Toiminnallisten tavoitteiden keinot, hankintaohjeen päivitys, ovat hyvin vaatimattomia strategian tavoitteisiin nähden

## VASTINE

- Kunnan henkilöresurssoinnit yritys- ja elinkeinopalveluihin ovat maltilliset. Pieniin resursseihin suhteutettuna tulokset ovat olleet erittäin hyviä
- Työpaikkojen määrän kasvattamiseen on lisätty panostusta viime vuoden aikana ja otettu käyttöön uusia keinoja yritysten houkuttelemiseksi.
- Rahallisesti merkittävimmät toimenpiteet ovat liittyneet uusien suurien yritysalueiden kehittämiseen. Työpaikkamäärän kasvattaminen on tärkeä tavoite johtuen alhaisesta (58%) työpaikkaomavaraisuudesta. Sen kasvu edistäisi myös asukasluvun kääntämistä nousuun.

# HYVINVOIVA HENKILÖSTÖ

## TARKASTUSLAUTAKUNNAN HUOMIOT

- Henkilöstöön liittyvät mittarit ovat osittain vaihtuneet, mikä haittaa vertailtavuutta
- Suurta muutosta edelliseen vuoteen ei ole nähtävissä ja kehitys vaikuttaa pysähtyneen
- Strategiakauden aikana parantumista on kuitenkin tapahtunut mm. poissaoloissa ja lähtövaihtuvuudessa

## VASTINE

- Henkilöstötutkimuksen osalta mittarissa on huomioitu kyselystä johtuva muutos ja tulos muutettu vastaamaan aikaisempien vuosien tuloksia.
- Strategisten mittareiden seuranta jatketaan.

# DIGITALISAATIO

## TARKASTUSLAUTAKUNNAN HUOMIOT

- Tyytyväisyys sähköisiin palveluihin ja verkkoyhteyksiin strategian mittareissa on kaukana tavoitteesta
- Digitalisaatioprojektit (= erilaiset tietojärjestelmäprojektit) ovat edenneet suunniteltua heikommin – tämä ei ole IT-alalla mitään uutta, mutta suunnittelua ja ennakoimista on Vihdin kunnassa parannettava, keskeisten hankkeiden aikataulun toteutuma joiltain osin kaksinkertaistunut

## VASTINE

- Digitalisaatioprojektien tehokkaampaa edistämistä varten on perustettu kaksi työryhmää: (1) tietohallinnon ohjausryhmä, johon kuuluvat kaikki vastuulliset toimialapäälliköt sekä (2) sivistyksen toimialalle opetuksen ICT/TVT-koordinaatioryhmä, johon kuuluvat rehtorit, tarvittavat asiantuntijat sekä johtavat viranhaltijat.
- Kuntastrategian valmistuttua laaditaan tietohallinnon ohjausryhmän toimesta suunnitelma seuraavien vuosien kriittisistä ICT-hankkeista.
- Laajakaistayhteyksien parantamisesta käydään jatkuvaa vuoropuhelua operaattoreiden kanssa. Operaattorit kartoittavat uusia alueita valtakunnallisten tukimallien puitteissa. Strategiakaudella 2022-2025 kunta on tehnyt historiansa suurimmat panostukset operaattorien valokuituverkkojen rakentamisen edistämiseksi.

# LIKKUMINEN

## TARKASTUSLAUTAKUNNAN HUOMIOT

➤ Vaikka nimetyn tavoitteen todetaan toteutuneen, mitattu tyytyväisyys ei ole parantunut edelliseen vuoteen ja on kaukana tavoitteesta sekä vertailukunnista, nyt kun ELY-vetoinen joukkoliikenne on käynnistetty

➤ Tyytyväisyys jalankulku- ja pyöräilyolosuhteisiin on edelleen kaukana tavoitteesta ja vertailukunnista, eivätkä tavoitteet tule toteutumaan v. 2025, vaikka kunnan johdon arvioinnissa toisin todetaan

➤ Kevyen liikenteen kehittäminen tuntuu olevan jatkuva kompastuskivi Vihdissä – mikä on ristiriidassa kauniin luontomme ja siitä luotavan mielikuvan kanssa

- Vihtiä ja sen lukuisia taajamia halkovat nykyiset ja entiset valtatiet, minkä varrella kevyen liikenteen väyliä on edelleen minimaalisesti. Taajamien välisten yhteyksien parantamiseen olisi tarpeen panostaa enemmän.
- Paitsi että on perusteltava ELY-keskukselle ja Väylävirastolle valtateiden ja liittymien välttämättömästä parannustarpeesta Vihdissä, on muistettava myös kevyen liikenteen väylät siinä yhteydessä – Vihti ei voi yksin rakentamista niiden varten toteuttaa. Vt2:n Nummela – Vihti (-Karkkila)–välille on sentään yleissuunnittelu käynnistymässä, kattaen myös kevyen liikenteen ja rinnakkaisväylät

## VASTINE

- Kunnan rakenteen (useita taajamia, pitkät etäisyydet ja runsas haja-asutuksen määrä) vuoksi joukkoliikenteen kehittäminen Vihdissä on hankalampaa kuin tiiviisti rakennetuissa yhden keskuksen kunnissa ja kaupungeissa.
- ELY-vetoiseen joukkoliikenteeseen siirtyminen on kuitenkin merkittävä lisäpanostus joukkoliikenteeseen joka on laskenut lippuhintoja ja tiivistänyt vuorovälejä.
- Tilanteessa, jossa Vihdissä suuri osa asukkaista käyttää joukkoliikennettä harvoin, kestää aikansa ennen kuin tietoisuus tilanteen paranemisesta leviää.
- ELY:n suorittama liikenteen kilpailutus ei onnistunut täydellisesti, vaan aikatauluja on jouduttu ja joudutaan vielä muuttamaan.
- Uudessa tilanteessa saamme kuitenkin ensimmäistä kertaa hyvin dataa joukkoliikenteestä, ja sitä pystytään käyttämään reittiverkoston ja aikataulujen kehittämiseen enemmän asiakastarvetta vastaaviksi
- Palmankatu, Urheilupuistonpolun loppu ja Pillistöntaival, Hannankatu, Kotikyläntie toteutuivat vuonna 2024. Veikkola-Huhmari Mt 110 on suunnitteluvaiheessa. Uutta kevyenliikenteen väylää rakennettiin vuonna 2024 yhteensä 1,7 km.
- Valtion kanssa toteutettavissa hankkeissa noudatetaan tiehankkeen menettelyjä, joissa on enemmän työvaiheita ja osapuolia ja ne ovat siten hitaampia. Lisäksi meillä on hankkeita, joissa maanomistajat eivät myötävaikuta kevyenliikenteen hankkeisiin.

# KUNNANHALLITUS

## TARKASTUSLAUTAKUNNAN HUOMIOT

- Kunnan henkilöstövaihtuvuus näkyy täyttölupahakemusten määrässä. Täyttöluvat ovat tulleet aiempaa joustavammin, mikä on positiivista
- Johtavien viranhaltijoiden ja johtavien luottamushenkilöiden väliset jännitteet häiritsevät luottamusta
- Kuntastrategian valmisteluun käytetään paljon aikaa, niin kuin pitääkin. Strategian seuranta on parantunut, mutta kehitettävää on vielä
- Kunnan laajakaistayhteyksien rakentaminen tapahtuu syntyneiden sopimusten myötä. Kuntastrategia edellyttää nopeiden verkkoyhteyksien laajentamista koko kunnan alueella
- LUMO-ohjelma hyväksyttiin kv:ssa 10.6.edistyksellistä
- Vuoden lopulla päätettiin kokoaikaisen energia- ja ilmastoasiantuntijan palkkaamisesta, edistyksellistä
- MAL-yhteistyösopimus allekirjoitettu 11.11.2024. Yhteistyötä edistettävä seudullisten hankkeiden eteenpäin viemiseksi. Vihdin asema seudullisissa neuvottelutilanteissa vaativa
- Kuha-hankkeet edistyneet hitaasti esim Ukintien liittymä
- Kylien maanomistajavetoiset osayleiskaavoitushankkeet törmäsivät naapurivalituksiin ja viranomaisvastustukseen, rakennuslain muutos mahdollisti peräytymistien

## VASTINE

- Laajakaistayhteyksien parantamisesta käydään jatkuvaa vuoropuhelua operaattoreiden kanssa. Operaattorit kartoittavat uusia alueita valtakunnallisten tukimallien puitteissa. Strategiakaudella 2022-2025 kunta on tehnyt historiansa suurimmat panostukset operaattorien valokuituverkkojen rakentamisen edistämiseksi
- Johtavien viranhaltijoiden ja johtavien luottamushenkilöiden välillä on ollut historiassa jännitteitä, mutta toivomme että nämä jännitteet ovat edellisen kauden mennyttä aikaa
- MAL-sopimuksen kautta on pyritty saamaan mahdollisimman monta Kuha-hanketta Vihdin kunnan alueelle. Nykyisen MAL-sopimuksen puitteissa on tarkoitus edistää kuha-hankkeena mm. MT110:n kevyenliikenteenväylä VT2-Veikkoja sekä Kaukoilantien liittymäalueen parantaminen. Ukintien risteystä on edistetty tästä erillisenä hankkeena. Suunnittelu on kestänyt pitkään ja viimeksi hankinta jouduttiin toteutuskustannusten takia keskeyttämään.

# SIVISTYSLAUTAKUNTA

## TARKASTUSLAUTAKUNNAN HUOMIOT

- Lasten ja nuorten edelleen heikentynvä hyvinvointi vaatii jatkossakin tarkkaavaisuutta sekä reagointia kunnan sivistyspalveluilta. Kouluvalmentajien ja psykiatrisen sairaanhoitajan toiminnan tuloksellisuutta on syytä seurata
- On tärkeää edelleen huolehtia siitä, että varhaiskasvatuksen ja kouluikäisten sekä toisen asteen opiskelijoiden osalta vahvistetaan yhteisöllisyyttä ja osallisuutta, varmistetaan tuen oikea-aikaisuus ja oikeanlainen tuki sekä tuetaan nuorten kokonaishyvinvointia
- Oppilashuollon toimivuuteen sekä yhteistyöhön hyvinvointialueen kanssa tulee edelleen kiinnittää huomiota ja työskennellä tilanteen edistämiseksi.

## VASTINE

- Tämän hetken lasten ja nuorten hyvinvointi vaatii aiempaa paljon enemmän korjaavaa työtä. Sen tekijöitä on tarpeeseen nähden hyvin vähän. Kannattelun vastuu on siirtynyt yhä enenevässä määrin opettajille ja opiskeluhuollon työntekijöille, joiden tulisi olla ennaltaehkäisevän työn päävastuulliset.
- Viimeisen lukuvuoden aikana on panostettu paljon kohtaamiseen ja vahvuuksien huomioimiseen ”Huomaa Hyvä” koulutuksen kautta. Positiivisen tulokulman ohella konkreettinen turvallisuuden lisääminen ja kiusaamisen ja väkivallan tavoitteellinen vähentäminen ovat keskeisimpiä toimia, joilla voidaan vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin ja kouluun kiinnittymiseen. Tästä hyvänä esimerkkinä on kouluvalmentajien, kouluhyvinvoinnin asiantuntijan ja erityisopetuksen asiantuntijan yhteistyössä hyvinvointialueen ja poliisin kanssa viime lukuvuoden aikana työstämä V-O (väkivaltaa-nolla) malli. Sen jalkauttamisen kautta on tulossa osa jokaisen koulun toimintakulttuuria.
- Kuntakohtaisessa opiskeluhoitotyöryhmässä on jäsenenä hyvinvointialueen edustus psykologi-, kuraattori ja kouluterveydenhuollon palveluista. Säännöllisissä tapaamisissa työskennellään yhdessä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja kehitetään toimintaa ja sen rajapintaa. Ennalta ehkäisevän työn edellytys on kunnossa olevat rakenteet ja sovitut yhteistyön tekemisen käytänteet. Kun kaikki tietävät toimijoiden roolit ja vastuut, mahdollistaa se koulukohtaisen työn tekemisen tasalaatuisuuden.

# SIVISTYSLAUTAKUNTA

## TARKASTUSLAUTAKUNNAN HUOMIOT

- Henkilökunnan työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen on syytä kiinnittää huomiota
  - Sairaspoissaolojen määrä on hieman noussut, samoin 0 päivää sairastaneiden määrä on kasvanut
  - Koulutusta ja etenkin esihenkilöiden johtamistaitojen koulutuksia on syytä jatkaa
  - Rekrytointiprosessien osalta on tehty paljon kehitystyötä, mutta työnantajamaineeseen on edelleen syytä kiinnittää huomiota ja pohtia keinoja, jolla Vihtiin saataisiin lisää pätevää henkilökuntaa sekä lisää lapsiperheitä palvelujen käyttäjiksi
  - Työturvallisuusilmoitukset ovat edelleen merkittävän suuressa osassa sivistyspalveluissa. On syytä kartoittaa nämä ilmoitusten taustalla olevat tilanteet ja selvittää millaista koulutusta tai lisätukea tilanteiden vähentämiseksi olisi löydettävissä

## VASTINE

- Kaikille kouluille on lukuvuosina 2023-2024 ja 2024-2025 tarjottu AVEKKI-koulutusta. Kyseinen toimintatapamalli antaa työntekijälle ja työyhteisölle valmiuksia ennakoida ja hallita uhkaja väkivaltatilanteita. Koulutuksen avulla pyritään vähentämään ns. Läheltäpiti- tilanteita.
- Varhaiskasvatuksessa on jatkettu Mapa –koulutuksen tarjoamista henkilöstölle. Koulutus antaa valmiuksia haastavien asiakastilanteiden ennaltaehkäisyyn vuorovaikutuksen keinoin. Koulutuksen painopiste on ennaltaehkäisyssä, mutta sisältää myös fyysisen rajoittamisen taitojen opettamista.
- Kaikki rehtorit ja päiväkodin johtajat osallistuvat syksyllä 2025 Resto-koulutukseen. Koulutus painottuu kasvatusyhteisöjen hyvinvoinnin lisäämiseen sovittelutaitojen myötä. Koulutus antaa osallistujille valmiudet lasten, huoltajien sekä kollegoiden aitoon kohtaamiseen sekä konfliktitilanteiden sovitteluun rakentavasti ja korjaavasti yhteistyössä kaikkien osallisuutta vahvistaen.
- Kaikki varhaiskasvatuksen ja opetuksen yksiköt ovat laatineet henkilöstökyselyn pohjalta omat tavoitteet, joita yksiköissä viedään eteenpäin ja näihin palataan yksikössä sovitun aikataulun mukaisesti. Tämän avulla on osallistettu henkilöstö mukaan pohtimaan kunkin yksikön vahvuuksia ja kehitettäviä asioita.

# HYVINVOINTILAUTAKUNTA

## TARKASTUSLAUTAKUNNAN HUOMIOT

- Lukemisen edistäminen on tärkeää lasten ja nuorten kohdalla. Kirjastoauton toiminta tukee perheiden mahdollisuutta helposti tavoitettaviin kirjastopalveluihin ja uuden kirjastoauton tulevaisuutta pohdittaessa tulisikin tämä muistaa
- Vihdin museon toiminnassa huomioitavaa on museon tekemä vihtiläisyyden tallentaminen. Jatkossa on hyvä pitää huolta että vihtiläisyyden tallentaminen turvataan
- On kiitettävää että kulttuuripalvelut kohtaavat monipuolisesti eri ikäryhmiä, erilaisia tarpeita sekä erityyppisiä kulttuuri-toimintoja (esim. Nummela-päivä, Galleria Pictor, taiteen perusopetus ja Hiiden opisto)
- Kulttuurikeskus Kultsa aloitti toimintansa 2024 ja sen toiminta on ollut vilkasta, soraääntä on tullut tapahtumapalvelujen järjestämisestä

## VASTINE

- Kirjastopalvelut tekee laajaa lukemisen edistämisen työtä yhteistyössä opetustoimen ja varhaiskasvatuksen, sekä 3. sektorin toimijoiden kanssa. Kirjastoautopalvelun jatkaminen vaatii investoinnin uuteen kirjastoautoon, investointi on merkitty tällä hetkellä kunnan investointisuunnitelmaan vuodelle 2027.
- Vihdin museo on paikallisen kulttuuriperinnön asiantuntija, museopalveluiden tuottaja, toimialansa kehittäjä ja viranomainen. Museon tehtävistä säädetään museoista annetusta laista ja asetuksessa (314/2019). Vihdin museopalvelut tarjoaa uusia malleja ja työkaluja kulttuuriperinnön vapaampaan ja monipuolisempaan käyttöön.
- Kulttuuripalveluiden toiminnan ydin on kunnan toimijoiden aktivoimisessa osaksi palvelujen tuottamista ja kehittämistä. Kehitystyön tähtäimenä ovat pitkäjänteisen ja kestävä toiminnan turvaamisen vaatimat rakenteet ja resurssit. Suurin haaste kulttuuripalveluiden tuottamiselle ja kehittymiselle Vihdin kunnassa on valtakunnallisella ja alueellisella tasolla vertailtuna keskiarvoa huomattavasti pienemmät taloudelliset resurssit.
- Kulttuurikeskus Kultsa vakiinnuttaa asemansa aktiivisena kulttuuri- ja kansalaistoiminnan keskuksena. Kunnanhallituksen päätöksen mukaisesti Kultsan tapahtuma- ja ravintolatoiminnan ylläpitämiseen etsitään ulkoista toimijaa.

# HYVINVOINTILAUTAKUNTA

## TARKASTUSLAUTAKUNNAN HUOMIOT

- nuorisopalvelujen saralla Remonttipartio ja kierrätyskeskustoiminta lakkautettiin
- nuorisotyöhön panostaminen on tärkeää niin tämän päivän kuin tulevaisuuden kannalta. Nuorille palveluja on hyvin tarjolla koulu- ja nuorisotyön, nuorten Vihti-matkailuauton, nuorten tilojen, etsivän nuorisotyön ja Ankkuritoiminnan kautta
- maahanmuuttopalvelut ovat työllistäneet kuntaa kiintiöpakolaisten Ukrainan pakolaisten, kotolain ja valmistelutöiden osalta. Nämä toiminnat aiheuttavat kustannuksia. Toimintakertomuksen mukaan suorat kustannukset kuntalaisille ovat 159 076 euroa ja toimintakate 159 076 euroa. Toimintatuotoista ei ole mainintaa

## VASTINE

- Kierrätyskeskus ja Remonttipartio eivät olleet varsinaisesti nuorisopalvelujen toimintaa vaan sijoittuivat työllisyyspalveluihin. Niiden lakkauttamisen taustalla oli lakimuutokset.
- Nuorisopalvelujen laajan palveluvalikoiman avulla pyritään ylläpitämään palvelujen hyvää saavutettavuutta sekä vastaamaan nuorten alati kasvavaan tuen tarpeeseen. THL:n mukaan jo noin 20 – 25 prosenttia nuorista kärsii jostain mielenterveyden häiriöstä. Ankkurin kaltaisten monialaisten tukipalvelujen tärkeys tulee korostumaan tulevaisuudessa entisestään.
- Maahanmuuttopalvelujen vuoden 2024 tilinpäätöksessä on toimintatuottoja yhteensä 340.748€. Toimintakulut puolestaan ovat 181.672€. Näin ollen toimintatuotot ylittävät toimintakulut 159.076 eurolla. Toimintakate on positiivinen.

# ELINVOIMALAUTAKUNTA

## TARKASTUSLAUTAKUNNAN HUOMIOT

- Tonttikauppa on hiljentynyt, mikä varmasti riippuu suhdanteista
- Elinvoimalautakunnan toimintaa ovat muokanneet organisaatiomuutokset
- Keskeistä on jatkossa, että viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden yhteistyö sujuu

## VASTINE

- Tonttikauppa on osoittanut pieniä aktivoitumisen merkkejä 2025 vuoden aikana. Asuinrakentamisen osalta matalasuhdanne jatkuu edelleen. Vihdin osalta tilannetta helpottaa asuntojen hyvä käyttöaste verrattuna pk-seutuun. Lyhyellä aikavälillä parhaat mahdollisuudet voi olla yritystonttien kaupassa.
- Yhteistyö viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden välillä sujuu hyvin.

# YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

## TARKASTUSLAUTAKUNNAN HUOMIOT

- Ympäristölautakunta suorittanut perustehtäviään hyvin
- Haasteena edelleen on Höytiönnummen maankaatopaikan korvaavan maankaatopaikan löytäminen
- Vuoden 2025 puolella Microsoftin datakeskuksen rakennustyömaa on aiheuttanut paljon melu- ja pölyhaittoja ympäristölle ja asukkaille
  - Erityisesti maansiirtoihin liittyvät seikat ovat aiheuttaneet huolta kuntalaisissa

## VASTINE

- Vuonna 2024 työt keskittyivät lupa-asioiden ja päätösten hoitamisen lisäksi toiminnan kehittämiseen. Lausuntoja annettiin aktiivisesti mm. YVasta, lakiesityksistä ja naapurikuntien vireillä olevista eri asioista.
- Rakennusvalvonta käsitteli vuoden 2024 aikana yhteensä 268 erilaista lupaa, joiden käsittelyaika oli 9-86 päivää.
- Elinvoimapalvelut ja kuntaympäristöpalvelut ovat jatkaneet yhteistyötä sopivan uuden maankaatopaikan löytämiseksi. Mahdollinen sopiva paikka on löytynyt ja sinne on tilattu luontoselvitys, jotta voidaan varmistaa paikan sopivuus.
- Naapureiden toiveita ja haasteita on kuunneltu ja kehoituksia lähetetty toimijalle. Myös kohdekäyntejä tehdään säännöllisesti. Maansiirtoihin liittyvien lausuntojen menettelyä on tehty näkyvämmäksi ja nettisivut perustettu, mistä kuntaiset voivat seurata kohteita ja esittää kysymyksiä [ymparistonvalvonta@vihti.fi](mailto:ymparistonvalvonta@vihti.fi) osoitteeseen.